

Litografiskt

ALLEHANDA

UTGIVARE: LITOGRAFKLUBBENS ARKIV

Nr 3/2008

Under sommaren har vi besökt några intressanta grafiska platser att rapportera ifrån:

I Gränna, denna idyll vid Vättern med höga berget i ryggen och Visingsö i utblicken, finns det verksamma och levande **Tryckerimuseet**. Där trycker och berättar **Olle Larsson** om det gamla boktrycket och visar både maskin- och handsättning med blytyper i olika typsnitt och grader. Flera äldre tryckpressar, klichéer och xylografistockar finns att se. En god doft av trycksvärta bidrar till det genuina och trivsamma besöket.

I anslutning till tryckeriet finns även en handelsbod med nostalgiska varor från 1900-talet till försäljning. Museet ligger i en vit villa intill Brahegatan, den "stora" gatan genom sta'n, granne med André museet. Öppet året om, ej söndagar och måndagar.

Du gör bäst i att ringa; 0390-101 90 eller 070-35 40 477 inför ett besök. Ett virtuellt besök kan du göra på museets hemsida: www.oldprinting.se

I Jönköping finns **Tändsticks-museet** i en långsträckt byggnad i två plan intill järnvägsstationen. Museet visar historien och tillverkningen av denna enkla dagligvara som blev en exportframgång för Sverige genom uppfinningen av säkerhetständstickan på 1800-talet. Men tändstickan har också en dramatisk industrihistoria med bl a fosforförgiftningar före säkerhetständstickans tid och i ett senare skede med **Ivar Kreugers** uppköp av alla fabriker i Sverige under STAB, Sv. Tändsticks AB, med monopol i utlandet, som ändades med hans död i Paris 1932.

Forts. sid 2 ➤

Höstutställning
och Inbjudan

TILL VERNISSAGE

den 7 september

Se sid 3

Forts. fr ...Tändsticksmuseet

- Intresset från vår sida är i första hand den mängd av etiketter som tillverkades till askarna och som var en del av exportframgången. Etiketterna anpassades och varierades till olika länder. Då vi själva har ett stort antal "svart"-stenar men saknar "färg"-stenar till de flesta, finns på museet i Jönköping möjlighet att få veta vilka färger som användes på etiketterna.

En rivarpress, några stenar och ett gammalt litografbord med sten och verktyg, som kunde visa etiketternas tillkomst, fanns i ett dunkelt rum på andra våningen.

I museibutiken finns ett stort sortiment av askar och böcker om att köpa. Tändsticksindustrins historia beskrivs i den vackra boken *"De Tände En Eld"* av Loewe, Jansson, Rosell, 1997

Museet är öppet sommartid hela veckan. Vintertid tisdag – lördag, ej öppet helger.

Telefon 036-105543

www2.jonkoping.se/kultur/matchmuseum/

I **Vrigstad**, c:a 3 mil nordost om Värnamo, finns *Ulla Björkmans* stora samling av **Bokmärken** och bonader på papper, utställda i **Gamla Bankgården**.

Bokmärkena är från tiden 1860 till 1950 och är vackert inramade på utställningen.

Dessa välgjorda litografiska tryck tillfredsställde ett stort behov av bilder i färg till ett överkomligt

pris för många. Bokmärken blev ett stort samlar- och bytesområde. Vem minns inte från sin skolgång den vikta skrivboken där märken byttes? Välsänt som bokmärke är Rafaels ängel som tankfullt vilar på sitt moln.

Ulla Björkman kommer att tillsammans med experten *Elisabeth Ralf* inom kort ge ut en bok om sin forskning i bokmärkets värld. Vårt museum kommer att nämnas där.

Museet i övrigt visar en äldre banklokal, styrelserum och bostad i huset. Försäljning av bokmärken och bonader görs också i museet, som har öppet första söndagen

i varje månad från mars till november. I juli alla söndagar mellan kl 14.00 och 17.00.

Ytterligare upplysningar lämnas genom *Vrigstads Vårdshus* på telefon 0382-575 000. www.bankgarden.se

Slutligen kan vi rapportera om besök på **Helsingborgs Grafiska Museum**. Sveriges största verkssamma museum inom den grafiska branschen. Alla tryckmetoderna, bokbinderi och papperstillverkning visas av yrkesmän med betoning på boktrycket.

Museet har också en fin utställning om *"Det tryckta ordets historia"*. Som kollega är man hjärtligt välkommen där.

Museet är beläget i ett trevåningshus i stadskvarteren på *Fredriksdals friluftsområde*. En vacker park, där även friluftsteatern finns, känd genom Nils Poppe och Eva Rydbergs lustspel.

I höst kommer *Gramus* (Sv. Grafiska museers samarbetsråd) att ha sitt årsmöte där.

Det är öppet varje dag under maj – september. Under oktober till april vardagar kl 11.00–16.00.

Telefon 042-10 45 84. www.grafiskamuseet.se

Höstutställning och Inbjudan till VERNISSAGE den 7 september

Efter sommarens utställning om Gamla Skolplanscher kommer nu höstens stora begivenhet.

Rose Dietz och Lars Hellström, ett konstnärspär från Lojsta mitt på Gotland med liv av bilder både bakom sig och framför sig med stor kärlek för litografi, bokkonst och grafik.

Rose, född i Lauenstein i Tyskland, kom efter konststudier på Lucas Cranach Schule redan 1965 till Gotland och har ett stort antal separat- grupp- och samlingsutställningar bakom sig och finns representerad med arbeten i ett stort antal kommuner runt om i Sverige.

Hennes senaste utställning på Galerie 5 i Visby visade hennes typografiska artisteri i bokstavsform och hon kallade den mycket träffande för "*Bokpoem*".

Lars, känd för oss inte bara genom sin konst och sina bilder utan för sin handledning i manuell litografi, som vi använt i vår egen internundervisning. Förutom utbildning på Konstfack och Accademia del Belli Arte i Ravenna har han under lång tid varit lektor vid Kungl Konsthögskolan och svarat för den litografiska utbildningen. Han har också ställt ut mycket under åren och finns representerad både på

museer och med offentliga verk på olika platser i Sverige.

För 5–6 år sedan vann de bägge juryns pris "*Senefelder wurde sich stauen*" i en utställning i Argentina. För oss på museet är det alldeles extra hedersamt och roligt att kunna presentera en utställning, som vi hoppas inte bara gör oss begeistrade utan också skulle fått Senefelder förvånad och häpen!

Utställningen äger rum
7 september till 28 september
och vi har öppet tisdag, onsdag,
torsdag och söndag klockan
11.00–15.30.

Välkomna till vernissagen på museet söndagen den 7 september

ÅRSMÖTET den 19 maj 2008

Årets årsmöte ägde, som numera är tradition, ute på museet i Sundby Gård. 40 deltagare hade samlats för att ta del av det gångna årets verksamhet och välja ny styrelse m.m.

Följande är att rapportera:

- ◆ Årets vinst uppgick till närmare 90.000 kronor,
- ◆ medlemsavgiften 2009 fastställdes till 100 kronor för vanlig medlem, för företag och organisationer till 1.700 + 100, alternativt 9.900 + 100,
- ◆ till ny styrelse valdes *Claes Nisell* (ordförande), *Gunnar Fernqvist* (vice ordförande), *Hasse Hedberg* (sekreterare), *Jan Alvant*, *Ingvar Magnusson* och *Göran Wassberg* med *Lars Andersson*, *Cecilia Frisendahl* och *Guy Olmin* som suppleanter. En styrelseplats lämnades vakant för en eventuell representant från Huddinge Kommun. *Ture Mattsson* stod

inte till förfogande för omval och *Cecilia Frisendahl* önskade avgå som ordinarie ledamot,

- ◆ en kraftfull uppmaning riktades till alla medlemmar att själva aktivt delta i verksamheten. Museets fortbestånd är helt beroende av medlemmarnas frivilliga insatser.

Efter årsmötet höll *Björn Curman*, som är ansvarig på Stockholms stadsmuseum för skol-samlingarna, ett engagerat och mycket intressant anförande om bl.a. skolplanscherns roll och betydelse för den svenska skolan.

Ture Mattsson avgår ur styrelsen efter 16 års hängivet arbete med LKA och Johanna. Litografklubbens Arkivs utveckling från en yrkesklubb till en förening, vars uppgift

är att driva ett levande arbetslivsmuseum för stentryck, kunde genomföras tack vare några verkliga eldsjälar. En av de främsta var och är *Ture Mattsson*.

"Var" därför att *Ture* – tillsammans med *Owe Skald* – skapade "*Johanna*", en förnämlig och tidsenlig stentryckspress, av en nedgången gammal snällpress. Men också för att han under 16 år lagt ned ett för verksamheten mycket betydelsefullt arbete i styrelsen. Många är de goda initiativ, förslag och råd som *Ture* levererat under åren.

När *Ture* nu inte längre står till förfogande i styrelsen visar han att han fortfarande "är" en eldsjäl genom att som den gode medlem och yrkesman han är, fortsätta att vara verksam ute på museet.

EFTERLYSNING

Till en framtida utställning med vår vackra horisontala reprokamera från Holmlunds Kamera-verkstad för att illustrera den epok som kom efter handlitograferingen letar vi grejor. Den fotografiska reprotkniken med film och raster för att återge bilder är nu en svunnen tid och det är viktigt att kunna dokumentera denna. Vi letar och efterlyser de föremål som man använde runt kameran. Det kan vara allt från kolbåglampor, glasplåtar, raster, filter, framkallnings-utrustning m.m. från 1920-talet fram till 50-talet. Om ni har något eller känner till något hör av er till museet!

Vi behöver också folk som hjälper oss att röja och flytta in i vårt nya förråd på loftet i stallet!

EFTERLYSNING